

Til Socialudvalget

18-01-2010

Bilag 2

Sagsnr.
2010-9011

Temadrøftelse i Socialudvalget om situationen på Vesterbro

Dokumentnr.
2010-38423

Baggrund

Sagsbehandler
Louise Boye

Dugnads værested og Sundhedsrummet er placeret i den Brune Kødby ved Halmtorvet, og er et tilbud til aktive stofmisbrugere. Det er et 3-årigt projekt, som blev igangsat i et samarbejde mellem en lokal beboergruppe (Dugnad) og Socialforvaltningen i november 2008. Tilbuddene er primært finansieret via midler fra Ministeriet for Forebyggelse og Sundhed samt Københavns Kommune. Finansieringen udløber med udgangen af 2011.

Sundhedsrummet, der drives af Socialforvaltningen, har tre overordnede formål:

1. Bygge bro mellem stofmisbrugere og systemet
2. Give sundheds- og socialfaglige ydelser
3. Skabe en bedre relation mellem stofmisbrugere og lokale beboere

60132 - MR Udsatte Grp

Bernstorffsgade 17, 5 sal
1592 København V

Telefon
3317 3550

E-mail
ZM30@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009683052

www.kk.dk

Der er ansat 4 sygeplejersker, 2 socialrådgivere og der er en læge tilknyttet. Der er åbent for henvendelser i hverdagene kl. 8-14 og torsdag kl. 15-18. Sundhedsrummets personale foretager endvidere opsøgende arbejde.

Cafe Dugnad er et værested for stofmisbrugere og andre udsatte borgere. Cafe Dugnad har til formål at tilbyde et frirum til stofmisbrugerne, og ønsker ligeledes at bidrage til at skabe en bedre relation mellem beboere og stofmisbrugerne på Vesterbro. Cafe Dugnad åbnede december 2008. I cafeen arbejder 15 lønnede og 12 frivillige medarbejdere. Værestedet drives af Dugnad og har åbent mandag til torsdag kl. 12-21 og søndag kl. 11-17. Som forsøg har Socialforvaltningen finansieret udvidet åbningstid med to dage ekstra i november og december, jf. bilag 1.

Beskrivelse af brugerne af Sundhedsrummet og Cafe Dugnad

Der har siden åbningen været en jævn stigning i antallet af henvendelser til Sundhedsrummet. I Rambølls første statusrapport (*Evaluering af Sundhedsrum. Statusrapport – formåling og første periode (1. halvår 2009)*) redegøres der for en tælling foretaget over 14 dage i juni 2009. Sundhedsrummet havde været besøgt af i alt 192 brugere i denne periode, heraf var 133 gengangere. Det betyder, at de fleste var i et forløb, mens 58 var nye brugere. 80 % var mænd - de fleste i alderen 30 – 50 år. 31 % var af anden etnicitet end dansk. De fleste, der kommer i Sundhedsrummet modtager forskellige sundhedsfaglige ydelser. Sundhedsrummets brugere beskrives af personalet som mennesker med en kaotisk livsførelse og sammensatte problemstillinger, der har ført til, at de har en stærkt forringet sundhedstilstand.

Dugnads værested besøges af 100 - 150 personer dagligt. 70 % er af anden etnisk nationalitet end dansk og 10 % er kvinder. 20 % er mellem 18 og 30 år, 75 % mellem 30 og 40 år. Misbruget domineres af crack-rygning (kokain), men der fixes også, og der drikkes ganske meget.

De to tilbud er begge åbne og umiddelbart tilgængelige tilbud for aktive stofmisbrugere. Sundhedsrummet har primært fokus på den sociale og sundhedsmæssige del, mens cafe Dugnad primært har fokus på akut behovstilfredsstillelse i form af mad og varme.

Situationsbeskrivelse i og omkring Den Brune Kødby

Siden åbningen af Sundhedsrummet og Cafe Dugnad har området i og omkring Den Brune Kødby været præget af en koncentration af aktive stofmisbrugere. Dette har medført gener for beboere, forretningsdrivende og Rysensteen Gymnasium, hvor der klages over åbenlys injicering og handel med stoffer, brugte kanyler og afføring

spredt rundt omkring, gadeuorden i form af vold og larm samt tyverier.

Socialforvaltningen har fået henvendelser vedrørende Den Brune Kødby, hvor det indikeres, at der foregår stofindtagelse og handel med stoffer i Dugnad. I den forbindelse har Socialforvaltningen holdt møder med Dugnads ledelse.

Ifølge Dugnads ledelse, indtages der ikke stoffer inde i værestedet, men det er ikke muligt at forhindre det udenfor. Dugnad har et tæt samarbejde med politiet for at sikre, at området omkring Dugnad ikke udvikler sig til en markedsplads. Dugnad har blandt andet igangsat en kampagne, ”Support-dugnad-no-sale”, hvormed der ønskes at mindske salget af stoffer i relation til Dugnad. Der planlægges aktuelt et åbent møde i Dugnads gård, hvor politiet, Dugnad og stofmisbrugerne skal deltage.

Dugnad afviser, at de giver lov til unge under 18 år at opholde sig i værestedet. De er meget opmærksomme på problemstillingen og i de tilfælde, at der dukker unge under 18 år op i værestedet ringer personalet efter Tjekpunkt, der kan henvise de unge til relevante hjælpeforanstaltninger.

Situationen har været mere rolig de seneste måneder, og der har ikke været klager fra nærområdet. Dette skyldes sandsynligvis vejret. Når vejret er bedre er stofmisbrugerne mere tilbøjelige til at opholde sig udenfor og dermed være mere synlige i gadebilledet. Politiets tilbagemelding er ligeledes, at de ikke har modtaget klager den seneste tid og at der ikke er en stigning i antallet af anmeldelser.

Derudover skal det nævnes, at der ikke er sket en generel stigning i antallet af misbrugere i København og på Vesterbro. Der er i højere grad tale om, at misbrugerne er mobile og søger derhen, hvor der er hjælp at få. De ordensmæssige problemer i området kan til en vis grad siges at afspejle nogle af de begrænsninger, der har været i oprettelse af Cafe Dugnad og Sundhedsrummet i relation til misbrugernes muligheder for indtagelse af stoffer.

Koordinering

For at imødekomme nogle af de problemstillinger, der er opstået som følge af åbningen af Cafe Dugnad og for at forebygge, at nye problemer kommer til, bør der gøres en særlig indsats. Erfaringer fra England viser, at det er vigtigt, at indsatserne er tydelige. Det giver ikke bare tryghed, men også en oplevelse af, at ens problem er anerkendt, hvis man som beboer ser, at kommune og politi handler. I den forbindelse er det afgørende, at der på tværs af instanserne, er en

fælles strategi.

Socialforvaltningen deltager i flere etablerede fora, hvor udviklingen på Vesterbro diskuteres.

- Følgegruppen til Sundhedsrummet
- Faste møder mellem Socialforvaltningen, Teknik- og Miljøforvaltningen og politiet
- Dialogforum Vesterbro, hvor forvaltninger, politikere, borgere, politi, brugere og andre relevante parter mødes og drøfter den aktuelle situation på Vesterbro.

I de ovenstående fora er der fokus på koordinering af arbejdet i området mellem de forskellige instanser samt en generel orientering på tværs. Det er dog ikke som sådan beslutningsdygtige fora, hvilket internationale erfaringer viser, kan have en meget positiv indvirkning på et udsat område.

I Frankfurt etablerede man i begyndelsen af 1988, et forsøg på at håndtere problemerne med den åbne stofscene; et mødeforum som mødtes hver mandag morgen ("Montagsrunde"), og med deltagelse af alle relevante aktører, inklusive politiet. Mødeforum blev nedsat af overborgmesteren og som resultat af disse mandagsmøder etableredes i et koordineret samarbejde med en række institutioner, inklusive politiet, en række harm reduction foranstaltninger, inklusive stofindtagelsesrum, og man kunne efterfølgende konstatere et markant fald i dødeligheden og i de offentlige gener.

Tilsyn

Kommunen er forpligtet til at føre tilsyn med de tilbud, som kommunen har. Dele af tilsynet varetages af et eksternt tilsyn, mens forvaltningen selv fører tilsyn med visse væresteder mv. i overensstemmelse med Socialudvalget beslutning herom.

Sundhedsrummet og Dugnads værested er et tidsbegrænset projekt, som særskilt evalueres af Rambøll. Det skal overvejes, om Socialforvaltningen derudover skal føre et egentligt selvstændigt tilsyn med tilbuddene. Forvaltningen har i øvrigt en tæt kontakt til tilbuddene.

Mulige handlingsalternativer

Overordnet set er der tre forskellige tilgange, som kan vælges i forhold til at imødekomme nogle af de problemer, der gør sig gældende i området omkring Dugnad og Sundhedsrummet.

1. Fortsættelse af de eksisterende tilbud, men med fokus på at stramme op i forhold til stofhandel, stofindtagelse og renhold i området.

2. Udvidelse af de fysiske rammer for Sundhedsrummet og Dugnad i Den Brune Kødbby.
3. Etablering af yderligere tilbud på andre adresser med henblik på at skabe alternativer for målgruppen og således begrænse koncentrationen af problemer i den Brune Kødbby.

Socialforvaltningen arbejder med at mindske de gener ved stofmisbruget, som opleves af det omgivende samfund. Dette er også et væsentlig fokusområde i den strategi på misbrugsområdet, der er under udarbejdelse. Samtidig er det dog væsentligt, at Socialforvaltningen sikrer gode betingelser og kvalificerede behandlingstilbud for stofmisbrugerne på Vesterbro. Det er disse to elementer, der skal være i fokus for en drøftelse af situationen på Vesterbro.

Den gruppe af stofmisbrugere, der medfører de største gener i lokalområdet er meget svære at kanalisere ind i klassiske ”forbedringsinstitutioner” i form af fx alkohol- eller stofmisbrugsbehandling. Ikke desto mindre er det muligt at påvirke deres bevægelsesmønstre. Erfaringen viser, at gratis mad, tilbageholdenhed fra politiet (= mulighed for salg og besiddelse af stoffer) og vide pædagogiske rammer tiltrækker gruppen. Dette kan tolkes således, at udgangspunktet for påvirkning af gruppen er en klassisk adfærdspædagogik, hvor belønningen er at undgå smerte i form af abstinenser, indespærring, sult og udmattethed. Mere subtile adfærdspåvirkninger som social kontrol, ambitioner, anerkendelse, sundhed o.l. preller af, når mennesket er i stående konflikt, ubehag og kaos. Konsekvensen er, at tilbuddene med de videste rammer tiltrækker gruppen. Dette kan illustreres med, at denne gruppe af misbrugere kommer mere i Cafe Dugnad end i Sundhedsrummet, hvor der er flere restriktioner.

Koncentration versus spredning.

Åbningen af Sundhedsrummet og i særdeleshed værestedet har bevirket, at problemerne med stofmisbrugere og afledte konsekvenser af misbruget er flyttet til et lille område i Den Brune Kødbby. Værestedet er trækplaster for rigtig mange stofmisbrugere og meget tyder på, at stedet er for lille til at rumme efterspørgslen.

Den første tilgang er en videreførsel af den eksisterende indsats suppleret med en opstramning af de ordensmæssige forhold; stofhandel, stofindtagelse og renhold i området. Se bilag 4 for nærmere redegørelse for de eksisterende indsatser og muligheder for opstramning.

Ved at samle indsatsen overfor stofmisbrugere på Vesterbro i ét samlet

tilbud, vil der på grund af den endnu større koncentration af stofmisbrugere, være risiko for, at det vil være endnu vanskeligere at håndhæve et ordensreglement. Således vil der lovgivningsmæssigt være store udfordringer for kommunen ved at udvide tilbuddene. Hertil kommer, at man ved at samle mange stofmisbrugere i et lukket område nemt risikerer en konfliktoptrapning. Hvis udvidelsen sker i forlængelse af Dugnads værested, bliver det også i høj grad ”Dugnads sted”, og det stiller store krav til Dugnad i forhold til at adfærdsregulere brugerne.

Socialforvaltningen vurderer endvidere, at de svage misbrugere vil have vanskeligt ved at begå sig i et stort lukket tilbud, hvor de stærkere brugere sætter dagsordenen.

Det er Socialforvaltningens vurdering, at det er afgørende at gøre alt for at dæmme op for en udvikling i retning af en stor stofscene i det centrale København. Både af hensyn til stofmisbrugerne selv og til naboerne. Et stort åbent værested med få krav vil kunne blive et skridt i den forkerte retning.

Fordelen ved en spredningsstrategi er, at de afledte problemer omkring stofmisbrugernes færden vil synes mindre i de områder, hvor der etableres tilbud. Omvendt kan det være en udfordring at finde lokaler til tilbuddene og samtidig få lokale beboeres opbakning.

Borgerne på Vesterbro vil med en spredningsstrategi på grund af bydelens særlige placering, kun i meget begrænset omfang kunne se frem til et handlingsalternativ, hvor problemerne flyttes til andre dele af byen. En spredningsstrategi vil derfor fortsat betyde, at indsatserne fortsat primært skal være på Vesterbro. Erfaringen har vist, at stofmisbrugerne ikke opsøger tilbud, der ligger væk fra nærmiljøet.

Med etablering af flere steder bliver det også muligt at tænke en differentiering af tilbud. Det er væsentligt at fremhæve, at det ikke alene er spørgsmål om geografi. Her tænkes på differentiering i forhold til målgrupper (køn, alder, stofindtagelsesmåder), åbne steder med fri adgang og anonymitet versus steder hvor til man skal visiteres.

I det følgende beskrives tre indsatser, der konkret kan være med til at imødekomme behovet for differentiering og spredning af tilbuddene til stofmisbrugere.

Herointilbuddet

Behandlingstilbuddet med lægeordineret heroin åbner d. 1. februar 2010 og får en kapacitet på max. 120 brugere. En del af den effekt, der opnås ved heroinbehandlingen kan tilskrives, at man med dette tilbud formår at trække de behandlede

brugere væk fra den åbne, og destruktive, stofscene. Herointilbuddet er rettet mod de enkelte brugere, og det er hos dem man ser effekten, men det kan ikke udelukkes, at det også får en effekt på gadescenen når nogle stofbrugere trækkes væk fra denne.

Mandely

Nøglepersoner på Vesterbro peger på konsekvenserne af den udbredte brug af kokain: At efter et stykke tid på stoffet, falder folk helt sammen. I forbindelse med hjemløsestrategien er der til den målgruppe foreslået etableret et lavtærskeltilbud på Vesterbro i form af et antal sovekabiner. Der er dog forhold, der peger på, at det vil være helbredsmæssigt godt for den enkelte at komme lidt væk fra Vesterbro og gadescenen i den periode, hvorfor det kan være relevant at gentænke kabinernes placering og evt. udvide tilbuddet. Eksempelvis kan en skadesreducerende indsats finde inspiration i "Kvindely" i Roskilde, hvor særligt Reden sender kvinder ned til restitution. Et lignende ly kunne oprettes til de borgere – særligt mænd – som er på Vesterbro og som har behov for restitution. De fleste vil søge tilbage til gaden efterfølgende, mens nogle vil være modtagelige for mere udviklende støtte.

Transitrum

En del af brugerne i Dugnads værested er formodentlig udlændinge uden lovligt ophold i Danmark. En handlemulighed kunne være at etablere et særligt tilbud til denne målgruppe med det formål at motivere til en tilbagevenden til hjemlandet. Et transitrum med mulighed for midlertidig overnatning kunne være strategien for tilgangen for denne del af målgruppen. I den forbindelse bør det nævnes, at der af flere omgange er rettet henvendelse til Indenrigs- og Socialministeriet i forhold til at få lov til at etablere et tilbud til udenlandske hjemløse.